

แนวทางการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาล พื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด

Guidelines for Developing Low-Carbon Tourism Routes during the Low Season in Koh Mak, Trat Province

อุษณีย์ วัชรไพศาลกุล^{1*} จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด¹

อรรณา สุนทรอภิชาติ¹ จิตตกาญจน์ สุ่มมาตย์¹ และ วัชรพล เพียรศรีวีระชา¹

¹คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹Faculty of Environmental Culture and Ecotourism Srinakharinwirot University

*Corresponding author, e-mail: watcharaphol.joe@g.swu.ac.th

Received December 26, 2024; Revised August 7, 2025; Accepted December 8, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาลที่เกาะหมาก จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวในเกาะหมาก จังหวัดตราด และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาล พื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างกับผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ ประธานชุมชน และกลุ่มปราชญ์ท้องถิ่น ได้แก่ ผู้อาวุโส ผู้นำทางภูมิปัญญา ผู้ประกอบการในพื้นที่ และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการพื้นที่ พร้อมทั้งใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

จากการศึกษา พบว่า 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะหมาก มุ่งเน้นถึงการผ่อนคลายไปกับธรรมชาติที่สวยงาม โดยเกาะหมากมีทรัพยากรและจุดเด่นหลายด้านที่สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาปรับใช้ร่วมกับแนวคิดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยการส่งเสริมกิจกรรมที่ไม่ใช้พลังงานฟอสซิล เช่น การเล่นกีฬาเรือใบและกิจกรรมทางน้ำที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ มีกฎธรรมณูญของเกาะหมาก ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชน มีบทบาทเป็นกรอบกำกับพฤติกรรมของทั้งชาวบ้านและนักท่องเที่ยว เช่น ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวนำรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ขึ้นเกาะ และไม่สนับสนุนการดำเนินกิจการเรือเฟอร์รี่ขนาดใหญ่ ชุมชนมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากนักท่องเที่ยว และ 2) พัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสภาพอากาศ โดยทรัพยากรที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ คือ มะพร้าว ขยะทะเล และ

อาหารท้องถิ่น โดยกิจกรรมที่เสนอมี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) From Coconut to Craft: แปลงศิลป์บนกะลา 2) ReBeach: เติมชีวิตให้ขยะทะเล และ 3) Escape to Sweet Coconut: เสน่ห์ขนมไทยแห่งเกาะหมาก

คำสำคัญ: กิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ, ช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว, เกาะหมาก จังหวัดตราด

Abstract

This study aims to explore low-carbon tourism development during the off-season on Koh Mak, Trat Province. The objectives are: (1) to investigate existing tourism activities on Koh Mak, and (2) to examine approaches for developing low-carbon tourism activities suitable for the off-season period. Data were collected through unstructured interviews with key stakeholders, including community leaders, local scholars, senior residents, cultural knowledge holders, local entrepreneurs, and residents involved in area management. Participant observation was also employed, and the data were analyzed using content analysis.

The findings reveal that: (1) Tourism activities on Koh Mak primarily emphasize relaxation within its natural environment. The island's abundant resources present strong potential for developing low-carbon tourism activities. Local practices already support low-carbon tourism, such as promoting non-fossil fuel activities like sailing and non-motorized water recreation. Community regulations, including restrictions on bringing cars or motorcycles onto the island and discouraging large ferry operations, help minimize environmental impact. The community also plays an active role in waste reduction efforts. (2) Three off-season tourism activities were developed from locally available resources—coconuts, marine debris, and local cuisine—to create meaningful and environmentally friendly visitor experiences. These activities include: (1) From Coconut to Craft, (2) ReBeach: Reviving Marine Debris, and (3) Escape to Sweet Coconut: The Charm of Koh Mak's Thai Desserts.

Keywords: Low - carbon tourism activities, Off - season tourism, Koh Mak, Trat Province.

บทนำ

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดตราดในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวน 1.7 ล้านคน โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2565 ที่มีจำนวน 1.5 ล้านคน ส่วนในปี พ.ศ. 2567 คาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปีเพิ่มมากถึงร้อยละ 10 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตราด ได้รายงานในช่วงต้นปี พ.ศ. 2567 ที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดตราดมากกว่า 30,000 คน และสามารถสร้างรายได้มากกว่า 200 ล้านบาท ซึ่งสาเหตุหลักที่นักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดตราดเป็นเพราะจังหวัดตราดมีเกาะที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติโดยเฉพาะ 3 เกาะหลัก คือ เกาะช้าง เกาะกูด และเกาะหมาก โดยทั้ง 3 เกาะมีนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยรายวันมากถึง 5,000 – 6,000 คน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวบนฝั่งในพื้นที่จังหวัดตราดอีกจำนวนหนึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างรายได้เข้าจังหวัดตราดในช่วงดังกล่าวได้มากถึง 207.76 ล้านบาท การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตราด พบว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ จังหวัดตราด ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวสัญชาติเยอรมัน ฝรั่งเศส อังกฤษ สวิตเซอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา ส่วนแหล่งท่องเที่ยวหลักที่นักท่องเที่ยวต่างชาติดังกล่าวเดินทางไป คือ เกาะหมาก เกาะกูด และเกาะช้าง ในขณะที่พื้นที่ตัวเมืองตราดส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวสัญชาติไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตราด, 2568)

การท่องเที่ยวแบบโลว์คาร์บอน (Low Carbon Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นในเรื่องของการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และลดการใช้พลังงาน โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นการเดินทางที่เน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการเดินทาง ที่พัก และกิจกรรมต่างๆ ตัวอย่างกิจกรรมได้แก่ การใช้ระบบขนส่งสาธารณะ การปั่นจักรยาน การพายเรือ การเลือกที่พักที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม การบริโภคอาหารท้องถิ่น รวมถึงกิจกรรมชดเชยคาร์บอน เช่น การปลูกป่าหรือเก็บขยะ ทั้งนี้ เกาะหมาก จังหวัดตราด ได้รับรางวัล GREEN DESTINATIONS STORY AWARDS 2023 เป็นอันดับที่ 2 ในด้านจัดการและการฟื้นฟูจุดหมายปลายทาง เกาะหมากจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและน่าดึงดูดของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติทั่วโลก เนื่องจากเกาะหมากเป็นเกาะที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติทั้งบนเกาะและทั้งในทะเลรอบเกาะ นอกจากนี้เกาะหมากยังเป็นจุดหมายปลายทางที่เยี่ยมสงบเหมาะแก่การพักผ่อนหลีกหนีความวุ่นวายและเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนบนเกาะ ประชากรส่วนใหญ่บนเกาะหมากประกอบอาชีพชาวประมงและชาวสวนเป็นหลัก จากการรายงานจำนวนนักท่องเที่ยวโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตราด แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดตราดซึ่งรวมไปถึงบนเกาะหมาก มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในด้านกิจกรรมเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นและเพื่อให้สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ซึ่งจะสามารถช่วยขยายโอกาสและเพิ่มกิจกรรมให้แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการเที่ยวช่วงนอกฤดูกาลการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมและสภาพอากาศบนเกาะหมากในช่วงนอกฤดูกาลการท่องเที่ยวเป็นช่วงที่มีมรสุมเข้า ท้องฟ้าไม่โปร่งใส ลมแรง และน้ำทะเลอาจจะขุ่น ส่งผลให้ช่วง เดือนมิถุนายน – เดือนตุลาคม กลายเป็นช่วงที่

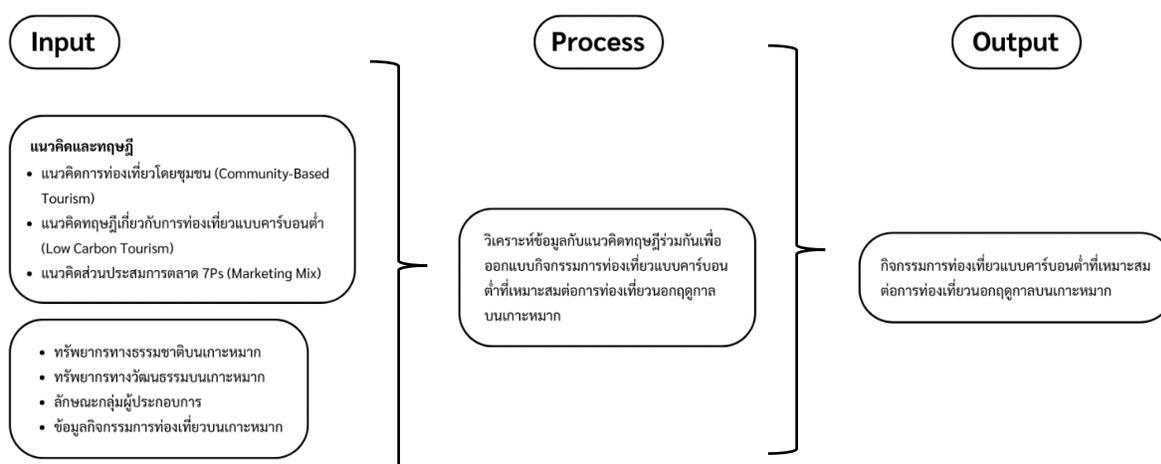
นักท่องเที่ยวไม่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะหมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ไม่สวยงามเมื่อเทียบกับอีกช่วงฤดูกาล ทางกลุ่มผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ได้รับอิทธิพล หรือ เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศ เพื่อดึงดูดให้การท่องเที่ยวนอกฤดูกาลบนเกาะหมากเป็นที่นิยมมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในช่วงฤดูกาลดังกล่าวมีกิจกรรมอื่น ๆ ให้เข้าร่วม นอกจากนี้กิจกรรมท่องเที่ยวนอกฤดูกาลดังกล่าว ยังจะสามารถช่วยส่งเสริมให้กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะหมากมีรายได้เพิ่มขึ้นในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว ดังนั้นกลุ่มผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “แนวทางการพัฒนา กิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาล พื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด” เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนา กิจกรรมทางการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำให้กับผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะหมาก และนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะหมาก จังหวัดตราด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวในเกาะหมาก จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา กิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาล พื้นที่เกาะหมาก

จังหวัดตราด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

คณะผู้จัดทำได้เลือกพื้นที่ทำการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selective) โดยเลือก พื้นที่ เกาะหมาก อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2567

2. ขอบเขตด้านประชากร

ด้านประชากร เลือกสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการทางท่องเที่ยว ประชาชนชาวบ้าน และผู้นำชุมชน ในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะหมาก ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และส่วนประสมทางการตลาด 7Ps

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการและพัฒนาชุมชนในพื้นที่
2. กลุ่มประชาชนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้อาวุโส ผู้นำทางภูมิปัญญา และผู้ประกอบการในพื้นที่

สำหรับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม กลุ่มผู้วิจัยจะทำการสังเกตการณ์ในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยมุ่งเน้นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อหาแนวทางพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด ซึ่งรวมถึงกิจกรรมทั้งที่จัดขึ้นอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การจัดการกิจกรรมประเพณีลอยกระทง การดำเนินกิจกรรมที่บริเวณชายหาด และกิจกรรมอื่นๆ ที่สะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non – Structured interview) ซึ่งมีประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด และแบบบันทึกการสังเกตการณ์ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมดังกล่าว

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ผลการศึกษาจะถูกนำมาเรียบเรียงและจัดกลุ่มข้อมูล ตามลำดับ จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อทำการวิเคราะห์

และอภิปรายผล โดยกลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มปราชญ์ท้องถิ่น นำเสนอเชิงพรรณนาเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและเห็นภาพของแนวทางการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาลในพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด ได้อย่างชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อกลุ่มผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว จะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อประเมินความต้องการแนวทางการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาลในพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด

ผลการวิจัย

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวในเกาะหมาก จังหวัดตราด

จากการศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในเกาะหมาก จังหวัดตราด ได้แบ่งประเภทกิจกรรม ดังนี้

1.1 การลดคาร์บอนสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่เกาะหมาก

ชุมชนเกาะหมากได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เช่น การเล่นกีฬาเรือใบ และกิจกรรมทางน้ำที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ มีการอนุรักษ์ปะการังและหล้าทะเล ด้วยการดำเนินการปลูกและดูแลในพื้นที่หลายพันไร่เพื่อช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศและสร้างความยั่งยืน ตามกฎธรรมนูญของเกาะหมาก ซึ่งเป็นข้อตกลงของชุมชนว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ โดยชุมชนไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเอารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์เข้ามาที่เกาะ ไม่สนับสนุนให้ประชาชนประกอบกิจการเรือเฟอร์รี่ขนาดใหญ่เพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถขนรถเข้ามาได้ งดรงค์เรื่องลดการสร้างขยะจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากเกาะมีพื้นที่แคบ เป็นเกาะที่เล็กที่สุดในประเทศไทย รายได้ไม่สูงมาก จึงลดปัญหาการจัดการ หากมีปริมาณขยะมากจะต้องใช้งบประมาณในการจัดการ

โดยชุมชนมีการรณรงค์ไม่ให้ใช้โฟมบรรจุอาหารซึ่งต้องใช้เวลานานถึง 2 ปี กว่าจะประสบความสำเร็จ ด้วยการเชิญสื่อมวลชนเข้ามาช่วยเชิญชวนและประชาสัมพันธ์ ใครที่ให้ความร่วมมือหรือร้านไหนทำแล้ว จะมีป้ายแปะหน้าร้านให้ เพราะเวลาสื่อมวลชนหรือหน่วยงานราชการเข้ามา ร้านจะได้รับการโปรโมทไปในตัว นอกจากนี้ ชุมชนไม่สนับสนุนการใช้สารเคมีทุกชนิดบนเกาะ ไม่ว่าจะเป็นเคมีเกษตรหรือเคมีกำจัดศัตรูพืช เพราะพื้นที่เกาะเป็นรูปกระต่ายหางทำให้มีสิ่งตกค้างไปรวมกันอยู่ใต้ดินส่งผลต่อน้ำที่นำมาใช้อุปโภคบริโภค และชุมชนไม่สนับสนุนกีฬาทางบกทางน้ำที่ใช้เครื่องจักรเครื่องยนต์ ทางบก เช่น รถ ATV ทางน้ำ เช่น เจ็ตสกี บานาน่าโบ๊ท ร่มบิน เป็นต้น

จากวิธีปฏิบัติข้างต้นสอดคล้องกับกฏธรรมนูญของเกาะหมาก ดังที่ชุมชนได้กำหนดกฏธรรมนูญเกาะหมาก หรือข้อตกลงเพื่อควบคุมและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่สนับสนุนให้นำรถยนต์หรือมอเตอร์ไซค์ขึ้นเกาะ ลดการใช้บรรจุภัณฑ์จากโฟม โดยใช้วัสดุทางเลือกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ห้ามใช้สารเคมีใน

การเกษตรและกิจกรรมต่าง ๆ บนเกาะ เพื่อป้องกันมลพิษในดินและน้ำ และจำกัดการใช้งานยานพาหนะและกีฬาทางน้ำที่ใช้เครื่องยนต์ เช่น เจ็ตสกี และบานาน่าโบ๊ท

1.2 การดำเนินธุรกิจไฟฟ้าเพื่อสนับสนุนการลดคาร์บอน เป็นการดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

1.2.1 ความเหมาะสมของการใช้รถไฟฟ้าในพื้นที่เกาะหมาก โดยธุรกิจรถเช่าประเภทไฟฟ้าได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากช่วยลดมลภาวะทางอากาศและเสียง นอกจากนี้ รถไฟฟ้ายังประหยัดพลังงานและง่ายต่อการบำรุงรักษา อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับรถยนต์ที่ใช้น้ำมัน

1.2.2 การส่งเสริมความปลอดภัยและความสะดวกสบาย เนื่องจากรถไฟฟ้ามีความเร็วจำกัด ช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุบนเกาะ โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ไม่คุ้นเคยกับการขับขี่ยานพาหนะประเภทมอเตอร์ไซค์ อีกทั้งรถไฟฟ้ายังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวแบบครอบครัวได้อย่างสะดวก

1.2.3 การตอบสนองต่อความต้องการด้านสิ่งแวดล้อม รถไฟฟ้าเป็นทางเลือกที่สนับสนุนการลดภาวะโลกร้อน การชาร์จพลังงานหนึ่งครั้งสามารถเดินทางรอบเกาะได้หลายรอบ ซึ่งเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเกาะหมากที่มีขนาดเล็ก

ธุรกิจนี้เป็นตัวอย่างของความสำเร็จในการนำแนวคิดการลดคาร์บอนไดออกไซด์มาปรับใช้ในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

1.3 กิจกรรมเกี่ยวกับมะพร้าว การดำเนินการเกษตรอย่างยั่งยืนในสวนสามพราน (TOCA)

ทางชุมชนเกาะหมากได้ดำเนินงานร่วมกับมูลนิธิสวนสามพราน (TOCA) ในด้านเกษตรอินทรีย์ โดยในช่วงที่เกิดการระบาดของโควิด - 19 ซึ่งส่งผลให้ไม่มีนักท่องเที่ยวบนเกาะเป็นครั้งแรกในรอบ 37 ปี ชุมชนจึงหันกลับมาเน้นการทำเกษตรเป็นหลักอีกครั้ง

การทำเกษตรในพื้นที่มีความสำคัญอยู่สองด้านหลัก ได้แก่ การสร้างรายได้จากการทำเกษตรกรรม และการผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยหลังเดือนมกราคมจะมีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เน้นสุขภาพ เช่น ครูและนักเรียนโยคะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้รับประทานอาหารมังสวิรัต ความต้องการนี้จึงกลายเป็นโอกาสในการพัฒนาและสร้างอาหารที่ปลอดภัยและเหมาะสมสำหรับพวกเขา พร้อมทั้งเรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการและข้อจำกัดด้านอาหาร เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่

1.4 กิจกรรม Trash Hero

Trash Hero เป็นองค์กรขนาดเล็กที่ดำเนินงานโดยกลุ่มอาสาสมัคร ซึ่งในเกาะหมากมีอาสาสมัครจำนวนมาก โดยเกาะหมากถือเป็นหนึ่งใน 50 พื้นที่ทั่วประเทศไทยที่ดำเนินกิจกรรมของ Trash Hero โดยกิจกรรมนี้บนเกาะหมากจัดขึ้นทุกวันเสาร์ โดยเริ่มตั้งแต่เวลา 07.00 น. บริเวณชายหาดใกล้สนามมวย สิ่งที่ได้รับจาก

การเข้าร่วมกิจกรรมของ Trash Hero คือ การเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมแต่ละครั้งไม่เพียงแต่เป็นการเก็บขยะ แต่ยังเป็นโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งที่มาของขยะและการจัดการกับขยะ

โดย Trash Hero เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ไม่ได้รับเงินสนับสนุนโดยตรง แต่รับเป็นของขวัญ เช่น ถุงมือ ตะกร้า น้ำดื่ม ขนม และอาหาร สิ่งที่น่าประทับใจ คือ การที่นักท่องเที่ยวลงทุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางและที่พัก เพื่อมาร่วมกิจกรรมเก็บขยะ แม้ว่าจะไม่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากกิจกรรม ซึ่งจุดมุ่งหมายของ Trash Hero ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเก็บขยะ แต่ให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับขยะและการลดปริมาณขยะ โดยการยืดอายุการใช้งานของสิ่งของ เช่น การนำโทรศัพท์ที่เสียมาใช้เป็นของเล่นเด็ก หรือการซ่อมแซมเสื้อผ้าแทนการทิ้ง ทั้งนี้ กิจกรรมของ Trash Hero ได้รับการสนับสนุนจากโซเชียลมีเดียอย่างมาก ซึ่งเป็นช่องทางในการเผยแพร่แนวคิดและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คน โดยกิจกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงพลังของการเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงสิ่งเล็กๆ จากตัวเราเอง

2. แนวทางการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาล พื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด

การพัฒนาแนวทางกิจกรรมท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาล โดยเฉพาะในพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ เช่น เกาะหมาก จังหวัดตราด ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความนิยมในช่วงฤดูการท่องเที่ยวหลัก การส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลที่มุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนากิจกรรมที่สามารถกระจายการท่องเที่ยวไปยังช่วงเวลาที่มีการเยี่ยมชมน้อยลงและส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความยั่งยืนให้กับการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้

ในการศึกษานี้ ได้มีการสำรวจและแนวทางพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 3 กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลบนเกาะหมาก โดยใช้กรอบแนวคิด 7Ps (Product, Price, Place, Promotion, People, Process, Physical evidence) ในการศึกษาและพัฒนา เพื่อให้กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ยังช่วยสนับสนุนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และสร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมในหมู่นักท่องเที่ยว ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 From Coconut to Craft: แปลงศิลป์บนกะลา

กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์การสร้างสรรค์หัตถกรรมจากกะลามะพร้าว ซึ่งเป็นทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ในเกาะหมาก การนำกะลามะพร้าวมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบของงานหัตถกรรม เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรท้องถิ่นและสนับสนุนแนวทางการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวมถึงการเลือกแบบหัตถกรรมที่ต้องการทำ เช่น พวงกุญแจ แก้วน้ำ ถ้วย หรือกระถางต้นไม้ เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม นักท่องเที่ยวจะได้รับผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นเองเป็นของที่ระลึก (Product) ในด้านการตั้งราคาสินค้า กิจกรรมนี้ตั้งราคาในช่วงที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายในช่วงนอกฤดูกาล โดยมีราคา (Price) อยู่ที่ประมาณ 200 - 400 บาทต่อคน ขึ้นอยู่กับ

รูปแบบของหัตถกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกทำ การตั้งราคานี้ช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ โดยไม่รู้สึกรู้ว่าค่าใช้จ่ายสูงเกินไป สถานที่ (Place) จัดกิจกรรมจะถูกเลือกให้อยู่ในพื้นที่ที่สะดวกต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว จัดกิจกรรมในชุมชนท้องถิ่นที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน การส่งเสริมกิจกรรม (Promotion) จะเน้นการใช้การตลาดดิจิทัลผ่านสื่อสังคมออนไลน์เช่น Facebook และ Instagram โดยเน้นการสื่อสารถึงกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Low Carbon) และมุ่งเน้นสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนเกาะหมาก ทีมงานผู้จัดการกิจกรรมจะประกอบด้วยบุคลากร (People) ที่มีความรู้และทักษะด้านงานหัตถกรรมจากกะลามะพร้าว รวมทั้งความเข้าใจในการใช้วัสดุธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยนักท่องเที่ยวจะได้มีส่วนร่วมในการแปรรูปกะลามะพร้าว เป็นของที่มีความหมาย พร้อมเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านการใช้งานวัสดุธรรมชาติ กระบวนการผลิต (Process) โดยใช้เครื่องมือที่ใช้พลังงานต่ำและไม่ก่อให้เกิดคาร์บอนสูง บรรยากาศของกิจกรรม (Physical Evidence) จะได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับแนวคิดของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งได้ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนถึงการใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น กะลามะพร้าวที่หลีกเลี่ยงการทำอาหารในชุมชนเกาะหมาก ทำให้กิจกรรมนี้ไม่เพียงแต่สร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำ แต่ยังช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในชุมชน

กิจกรรมที่ 2 เติมชีวิตให้ขยะทะเล

กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสแปรรูปขยะทะเลและขยะจากริมชายฝั่งที่เก็บได้จากโครงการ Trash Hero Koh Mak เป็นของที่ระลึก โดยกิจกรรมนี้มีความสำคัญในการส่งเสริมการตลาดการใช้วัสดุใหม่ ซึ่งเป็นโครงการที่มีจุดมุ่งหมายในการลดปริมาณขยะทะเลและสร้างความตระหนักถึงปัญหาขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยวและกิจกรรมมนุษย์ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล กิจกรรมนี้นักท่องเที่ยวจะได้รับของที่ระลึกที่ทำขึ้นเองจากขยะทะเลและขยะชายฝั่งที่แปรรูปใหม่ (Product) ในด้านการตั้งราคา (Price) กิจกรรมนี้มีการกำหนดราคาที่เหมาะสมและเข้าถึงได้ในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว โดยอยู่ในช่วงประมาณ 200 - 400 บาทต่อคน ขึ้นอยู่กับประเภทหัตถกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกทำ สถานที่จัดกิจกรรม (Place) จะถูกเลือกให้อยู่ในพื้นที่ที่สะดวกต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว หรือจัดในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว การส่งเสริมกิจกรรม (Promotion) จะเน้นการใช้การตลาดดิจิทัลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Facebook และ Instagram โดยเน้นการสื่อสารถึงกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Low Carbon) นอกจากนี้ยังสามารถใช้กลยุทธ์การส่งเสริมในช่วงวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น วันทะเลโลก หรือวันสิ่งแวดล้อมโลก โดยจัดโปรโมชั่นพิเศษเพื่อสร้างความสนใจและกระตุ้นให้เกิดการเข้าร่วมในกิจกรรม ผู้จัดการกิจกรรม (People) ประกอบด้วยทีมงานที่มีความรู้เกี่ยวกับประเภทของขยะแต่ละชนิดและการใช้เครื่องมือในการแปรรูปขยะเพื่อผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยในการทำงานในทุกขั้นตอน กระบวนการผลิต (Process) จะถูกออกแบบให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยจะไม่ใช้พลังงานหรือวัสดุที่ก่อให้เกิดคาร์บอนสูง และเน้นการใช้เครื่องมือที่ใช้พลังงานต่ำ รวมถึงการใช้กระบวนการที่คำนึงถึงความปลอดภัย

ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม กระบวนการสอนจะเน้นการเรียนรู้ที่สนุกสนาน บรรยากาศของสถานที่จัดกิจกรรม (Physical Evidence) โดยอาจจะเป็นพื้นที่ใต้ต้นไม้ที่ร่มเงา หรือพื้นที่ที่มีการถ่ายเทอากาศได้ดี เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างสะดวกและ โดยมีการใช้วัสดุที่ได้จากขยะตามบริเวณชายหาด เช่น ฝาขวดน้ำ แห่ หรือฟุน ซึ่งจะถูกนำมาใช้ในการทำหัตถกรรมที่เป็นประโยชน์และแสดงถึงการใช้ทรัพยากรที่เหลือทิ้งอย่างคุ้มค่า

กิจกรรมที่ 3 Escape to Sweet Coconut: เสน่ห์ขนมไทยแห่งเกาะหมาก

กิจกรรมที่มุ่งเน้นการให้ประสบการณ์ที่น่าจดจำแก่ผู้เข้าร่วมโดยการเรียนรู้และทำขนมไทยจากมะพร้าว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีความสำคัญในท้องถิ่นของเกาะหมาก โดยเริ่มต้นด้วยการแนะนำมะพร้าวในแง่มุมต่างๆ ทั้งในเรื่องของความสำเร็จทางการเกษตรและการใช้ประโยชน์จากมะพร้าวในขนมไทยประเภทต่างๆ (Product) เช่น ขนมทองหยิบ ทองหยอด หรือขนมบ้าบิ่น พร้อมทั้งได้ลงมือทำขนมจากมะพร้าวเองภายใต้การแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและคนในชุมชนที่มีความชำนาญ การทำขนมไทยที่สามารถนำกลับไปเป็นของฝากได้ ในด้านราคา (Price) ของกิจกรรมจะตั้งอยู่ในช่วง 200 - 400 บาทต่อคน โดยมีการออกแบบราคาข้อเสนอพิเศษสำหรับกลุ่มครอบครัวและกลุ่มท่องเที่ยวที่ต้องการประสบการณ์ที่เต็มรูปแบบ เช่น ข้อเสนอครึ่งวันหรือเต็มวัน เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายสถานที่จัดกิจกรรม (Place) จะเลือกในพื้นที่ที่สะดวกสำหรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว และสามารถเข้าถึงได้ง่าย การส่งเสริมกิจกรรมจะเน้นการใช้การตลาดดิจิทัลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Facebook และ Instagram เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาล (Promotion) โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำอาหารไทย รวมถึงเน้นการสร้างการรับรู้ในกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวในเกาะหมากนั้นเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยการใช้วัสดุธรรมชาติจากท้องถิ่น เช่น มะพร้าว เป็นส่วนสำคัญในกิจกรรมนี้ ผู้จัดกิจกรรม (People) จะเป็นทีมงานที่มีความรู้ทั้งในด้านการทำขนมไทยและการใช้วัสดุธรรมชาติในกระบวนการผลิตขนม โดยมีความรู้ในเรื่องของมะพร้าวเป็นพิเศษ อีกทั้งผู้เข้าร่วมยังสามารถสร้างขนมในแบบของตนเอง ซึ่งเป็นการเพิ่มความสนุกสนานในการทำกิจกรรมและช่วยให้เกิดประสบการณ์ที่น่าจดจำ กระบวนการผลิตขนมไทยจากมะพร้าวในกิจกรรมนี้ (Process) ใช้ขั้นตอนการทำที่เข้าใจง่ายและไม่ยุ่งยากเกินไป โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ในลักษณะที่สนุกสนาน มีการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนเกาะหมาก บรรยากาศ (Physical Evidence) สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความผ่อนคลาย รวมไปถึงการใช้วัสดุธรรมชาติในการตกแต่งสถานที่ เช่น บรรจุภัณฑ์จากกะลามะพร้าวที่เหลือจากการทำอาหาร หรือการตกแต่งด้วยส่วนประกอบจากมะพร้าวที่มีความเฉพาะตัวของเกาะหมาก ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยย้ำถึงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด พบว่า ชุมชนเกาะหมากมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ โดยการส่งเสริมกิจกรรมที่ไม่ใช้พลังงานฟอสซิล เช่น การเล่นกีฬาเรือใบและกิจกรรมทางน้ำที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ นอกจากนี้ กฎธรรมนุญของเกาะหมาก ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชน มีบทบาทเป็นกรอบกำกับพฤติกรรมของทั้งชาวบ้านและนักท่องเที่ยว เช่น ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวนำรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ขึ้นเกาะ และไม่สนับสนุนการดำเนินกิจการเรือเฟอร์รี่ขนาดใหญ่ นโยบายนี้สะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจในการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยคาร์บอน และคงไว้ซึ่งความสงบของเกาะเล็ก ๆ แห่งนี้ อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเห็นเด่นชัด คือ การจัดการขยะชุมชนมีการรณรงค์ลดปริมาณขยะจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากพื้นที่บนเกาะมีจำกัดและงบประมาณในการจัดการขยะมีไม่มาก ข้อจำกัดนี้ผลักดันให้ชุมชนต้องพัฒนาวิธีการหรือมาตรการที่เน้นการป้องกันมากกว่าการจัดการภายหลัง เช่น การสื่อสาร การรณรงค์ และการสร้างวินัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ ซึ่งช่วยลดภาระการจัดการขยะและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Becken & Patterson (2006) และ Gössling (2011) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการลดคาร์บอนจากการท่องเที่ยวต้องอาศัยทั้งเทคโนโลยี นโยบาย และการเปลี่ยนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและชุมชน กิจกรรมของเกาะหมาก เช่น การเลี้ยงพาหนะปล่อยคาร์บอนสูง การสนับสนุนกิจกรรมแบบไร้มลพิษ และการสื่อสารเพื่อปรับพฤติกรรมการสร้างขยะ นอกจากนี้ Mathieson และ Wall (1982) อธิบายว่าแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมี “ขีดจำกัด” ในการรองรับนักท่องเที่ยวและกิจกรรม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบที่เกินควบคุมได้ ชุมชนควรตระหนักถึงข้อจำกัดด้านพื้นที่ งบประมาณ และระบบจัดการขยะที่ถูกต้อง

ผลการวิจัยนี้ได้วิเคราะห์ถึงการพัฒนาแนวทางกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาลในพื้นที่ศึกษา เกาะหมาก จังหวัดตราด ผ่านการออกแบบกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลการท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต้องช่วยส่งเสริมการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระยะยาว โดยกิจกรรมที่ออกแบบทั้ง 3 กิจกรรม ได้แก่ "From Coconut to Craft: แปลงศิลป์บนกะลา", "เติมชีวิตให้ขยะทะเล" และ "Escape to Sweet Coconut: เสน่ห์ขนมไทยแห่งเกาะหมาก" โดยกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมล้วนมีเป้าหมายในการสร้างคุณค่าใหม่ให้กับทรัพยากรธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น ผ่านการออกแบบภายใต้กรอบแนวคิดส่วนประสมการตลาด 7Ps (Product, Price, Place, Promotion, People, Process, Physical Evidence) ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวล้วนมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ทรัพยากรท้องถิ่นและวัสดุเหลือใช้ โดยไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยหลายประการ ดังนี้ Pine & Gilmore (1999) กล่าวถึงทฤษฎีการออกแบบประสบการณ์ท่องเที่ยว (Experience Economy) ที่ชี้ว่าประสบการณ์ที่มีความหมายเกิดขึ้นเมื่อผู้เข้าร่วมมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับกิจกรรม ผลลัพธ์ คือ กิจกรรมสามารถ

เพิ่มคุณค่าทางประสบการณ์และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Richards & Raymond (2000) ระบุว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เน้นการใช้ภูมิปัญญา วัสดุ และวัฒนธรรมในท้องถิ่นเพื่อสร้างกิจกรรมที่มีเอกลักษณ์ การที่เกาะหมากใช้วัตถุดิบในพื้นที่ เช่น กะลา ขยะทะเล และวัตถุดิบทำขนมไทย เป็นตัวอย่างที่สอดคล้องกับแนวคิดนี้อย่างเด่นชัด นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่ม “คุณค่าทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม” ให้กับทรัพยากรที่เคยถูกมองว่าไม่มีค่า

สรุปผลการวิจัย

เกาะหมาก จังหวัดตราด มีศักยภาพสูงต่อการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในช่วงนอกฤดูกาล เนื่องจากชุมชนให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมีมาตรการจัดการท่องเที่ยวร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การห้ามนำรถยนต์และรถจักรยานยนต์เข้าไปบนเกาะ การไม่สนับสนุนกิจกรรมที่ใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และการรณรงค์ลดปริมาณขยะจากนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ชุมชนยังร่วมมือกับองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา เช่น ธุรกิจรถไฟฟ้าสำหรับนักท่องเที่ยว มูลนิธิสวนสามพรานในงานเกษตรอินทรีย์ และโครงการ Trash Hero ที่ส่งเสริมการลดและคัดแยกขยะผ่านกิจกรรมอาสาสมัครประจำสัปดาห์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงมรสุมซึ่งกิจกรรมทางทะเลทำได้จำกัด ผู้วิจัยจึงได้เสนอ 3 รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ที่ไม่ขึ้นกับสภาพอากาศ ได้แก่ 1) From Coconut to Craft: แปลงศิลปะบนกะลา 2) ReBeach: เติมชีวิตให้ขยะทะเล และ 3) Escape to Sweet Coconut: เสน่ห์ขนมไทยแห่งเกาะหมาก โดยกิจกรรมทั้งหมดถูกออกแบบภายใต้กรอบการตลาด 7P's เพื่อเพิ่มความสามารถในการดึงดูดและสร้างรายได้ในช่วงนอกฤดูกาล ซึ่งยังคงรักษาความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก

ดังนั้น การพัฒนากิจกรรมคาร์บอนต่ำรูปแบบดังกล่าว สามารถสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนเกาะหมาก เพิ่มรายได้ให้ผู้ประกอบการ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมช่วยกระจายจำนวนนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาตลอดทั้งปี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานท้องถิ่นควรสนับสนุนและคงมาตรการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจำกัดยานพาหนะเครื่องยนต์ การลดขยะ และการไม่ใช้สารเคมีบนเกาะ เพื่อรักษาความยั่งยืนของระบบนิเวศตลอดไป

1.2 ควรมีการจัดทำแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลอย่างเป็นระบบ เพื่อกระจายรายได้ให้ชุมชนตลอดทั้งปี ไม่ให้พึ่งพาฤดูกาลท่องเที่ยวเพียงช่วงเดียว

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรเน้นการตลาดดิจิทัลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การเล่าเรื่อง (storytelling) ด้านความยั่งยืนของเกาะหมากและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มการรับรู้และดึงดูดกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่สนใจสิ่งแวดล้อม

2.2 สามารถจัดโปรโมชั่นเฉพาะฤดูกาลหรือกิจกรรมพิเศษในวันสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการท่องเที่ยวช่วงนอกฤดูกาล

2.3 ควรมีการติดตามประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ร่วมกิจกรรม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้ตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเชิงปริมาณเพิ่มเติม เช่น ความต้องการของนักท่องเที่ยว (Demand) และความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของกิจกรรมคาร์บอนต่ำ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย

3.2 ควรขยายพื้นที่การศึกษาไปยังเกาะอื่นในจังหวัดตราด เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในบริบทที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดตราด. (2025, มกราคม 13).

ททท.สำนักงานตราด เผย ตลอดปี 2567 นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนจังหวัดตราดกว่า 1.8 ล้านคน สร้างรายได้กว่า 15,000 ล้านบาท. สืบค้นเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2568, จาก

<https://trat.prd.go.th/th/content/category/detail/id/57/iid/354987>.

Becken, S., & Patterson, M. (2006). Measuring national carbon dioxide emissions from tourism as a key step towards achieving sustainable tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 14(4), 323–338.

Gössling, S. (2011). Carbon management in tourism: Mitigating the impacts on climate change. *Routledge*.

Mathieson, A., & Wall, G. (1982). *Tourism: Economic, physical and social impacts*. Longman.

Pine, B. J., & Gilmore, J. H. (1999). *The experience economy: Work is theatre & every business a stage*. Harvard Business Review Press.

Richards, G., & Raymond, C. (2000). Creative tourism. *ATLAS News*, 23, 16–20.

Trash Hero World. (2022, July 12). *Trash Hero World Ethical Funding Policy*. Retrieved November 29, 2025, from <https://trashhero.org/wp-content/uploads/2021/04/THW-ethical-funding-policy.pdf>